

Mîinile

Trenul alerga de la Timiș în jos, cu fumam pe culoar, eram destul de plictisit, cînd am văzut pe cineva vorbind. Nu auzeam ce spune, nu puteam auzi, pentru că el era, împreună cu ceilalți, în compartiment, ne despărțea geamul. Vorbea într-una, toți îl ascultau mai mult decît atenți, și mi-am dat seama, după fețele lor, că nu spune nici glume, nici vreo poveste abominabilă, ci o întâmplare obișnuită, din viața lui, poate.

L-aș fi uitat și m-aș fi întors să privesc munții, cum facem toți în tren, de la Timiș în jos, dacă nu-i vedeam mîinile. Mîinile lui — imi cîntărește bine cuvintele — m-au vrăjit. Mîinile lui ordonau fapte, subliniau idei, puneau întrebări, cereau răspuns, se mirau, se bucurau, se necăjeau, mîinile lui sculptau în aer siluete, înălțau edificii, se odihneau o clipă pe genunchi, ca să zboare din nou, în gesturi niciodată repetate: mîinile lui erau două ființe vii, extraordinare.

N-am să le uit niciodată, cum n-am să pot uita niciodată mîinile bunicii mele, torcînd; sau mîinile lui Colibaba, sau mîinile cioplitorului de porți din Mordăreni; sau mina lui Matei, cum a pictat-o Rembrandt; sau mina profesorului Turp; sau pumnii revoluționarilor de pe frescele lui Siquiros; sau mîinile ostenite ale muncitorilor lui Fernand Léger; sau mina tremurătoare, cu penelul, din autoportretul lui Luchian; sau „Mina lui Dumnezou“ plămădînd materia, pe care Rodin a dezvelit-o din piatră, sau mî-

nile lui Enescu interpretînd poemul lui Chausson, cum am văzut într-o fotografie...

Mîinile... ce nemaipomenită putere de expresie au, cum știu să vorbească, ce elocvență pot avea, sau cîtă încăpățînată muțenie, cum pun ele exact punctuația frazei roștite și cît de colorat îi pot face subtextul! Cum îți pot ele spune despre stăpînul lor de pe unde e de loc, din ce trăiește, dacă e mai bătrîn decît îl arată chipul, dacă e avar, dacă e blajîn, dacă e răbdător, dacă e lenes, dacă are supărări, dacă știe mai multe decît spune...

S-ar cuveni un poem să le sfințească, nu vorbe seci, L-a scris Robert Desnos!

Măntoarea gîndul către mîinile actorilor. Ce unealtă de preț au și cît de bine știu unii să le facă să-i slujească!

Cît de puțin și cît de rar ne-am oprit cu vorba noastră scrisă la mîinile actorilor noștri... Mîinile Leopoldinei Bălănuță, înțeleștate, pe pînțele, căuțînd să ghicească bătaia inimii pruncului — în Matea, țineți minte? Sau mîinile lui Caramitru, ca niște mari interogații, în Shakespeare: mîinile meditative și triste ale lui Iordache, în Hamlet; mîinile strînse pumn, ca două dureri, ale lui Botta; sau lușerii brațelor Magdalenei Popa...

Le sintem datori, actorilor noștri, rînduri despre mîinile lor, despre rolul mîinilor lor în arta atît de complicată a interpretării. După cum, avem datoria să spunem că destui — o, prea destui! — sînt robii neștiinței sau neputinței de a-și folosi cu rost mîinile pe scenă. Am văzut actori

care, fără țigară sau pălărie în mînă, sînt ca niște copii prinși cu lecția nepregătită. Palmele lor se încăleștează în dreptul turului pantalonilor și rămîn acolo preț de două ceasuri. Buzunarele sînt alte refugii. Cu buzunare la pantaloni, actorul slab se simte în siguranță: își afundă mîinile, definitiv, în buzunare și, brusc, devine semeț și stăpîn pe situație. Buzunărelc de la vestă sînt și ele utile: degetul mare intră în ele ca puțul în marsupiu, celelalte, rămase pe dinafară, tamburinează înnebunitor, cît ține rolul. Nu-s buzunare? E bună și cîngătoare: palmete o caută, se strecoară între ea și cămașă, stau înfipte acolo ca pistoalele. Dacă e sabie sau paloș la șold, stingea e încăleștată pe minier, dreapta, în cîngătoare, de bună seamă.

Mai sînt ochelarii, care, ați observat, stau mai rar pe nas, la locul cuvenit, sau lanțul de chei, sau, la actrițe, batista, cel mai chinuit, mai smuls, mai întins, mai mototolit, mai stors dintre toate obiectele scenei.

Și, uite așa, una spune gura, alta spune mina, făcî noimă — cînd actorul nu se gîndește, cînd regizorul nu-i spune cît pot câștiga biografia și starea personajului numai dintr-o singură fluturare a mîinii.

Dar lecția asta e lungă și grea, ea se cuvine să fie învățată, temeinic, cuprinzător și competent, încă din școală. Ar fi frumos, alături de catedra de tehnica vorbirii, să fîințeze catedra de tehnica (și arta) gestului.

